

ดอกไม้ใบอรรถนุภดีไทย ๑๒

โดย ปัทมกลอน ๕๔ ๒๗

๕๗ มะลิวัลย์

“มะลิวัลย์พันจิกจวง ดอกเป็นพวงร่วงเรณู
หอมมาน่าเอ็นดู ชูขึ้นจิตต์ติตวนิดา”

วรรณคดี : กาพย์เห่เรือ บทชมไม้

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์(เจ้าฟ้ากุ้ง)

มะลิวัลย์ *Jasminum nervosum*

ก้านหอมล่ำ น้ำอรุณ กรุ่นดูษา

Family Oleaceae ชีมาดา

เถาเลื้อยพัน คบคา อาศัยอิง

ชื่อท้องถิ่น ทัวไป ให้มะลิวัลย์

ภาคเหนือนั้น มะลิไ้ไ้ไ้ ไ้ไ้ไ้ไ้

ถิ่นอีสาน ขานไ้ไ้ไ้ ไ้ไ้ไ้ไ้

ใคร่แอบอิง ยิงรัก พุ่มพักใจ

ดอกขาวหอม ดอกดมขื่น ะรินเจ็ด ให้ถิ่นพิษ ผิดแพ้ยา รักษาหาย

ยาหอมปรุง บำรุงดวงแด แก้วรินใน ถิ่นพิษไข้ ได้ผลดี มีพลัง

ปลูกประดับ ชุ่มประตุ ดุغامตา กลิ่นไชยมา คราใด ใจพริพริ้ง

ปลูกขึ้นต่าง ข้างเรือนต์ รื้อหอมล้ง สร้างมนต์ล้ง พลังจิต คัดแต่ดี

ดอกมะลิ คติไทย ใจมอบแม่ รักจริงแท้ แม่การุณย์ พระคุณปรี

ดูภักตัญญู รู้รัก กตเวที มอบมาลัย มะลินี้ กราบแทนคุณ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

มะลิวัลย์พืชพรรณนี้ที่สดชื่น
เที่ยวออกจนพ่นไปไม้ไกลใกล้
ให้จ๊ะจ๋าเพียงแค่อึงพองพักกาย
อยู่ต้นเดียวไม่ได้ตายขาดใจ

มะลิวัลย์พรรณเถาเลื้อยคลานเคล้า
ใบเล็กงามมีสีเขียวเข้มสดใส
ดอกสีขาวกลีบยาวกว่ามะลิโต
กลิ่นดอกหอมเย็นชื่นใจให้เอายากขมิ

หากจะปลูกมะลิวัลย์พืชพรรณเถา ถ้าจะเอาปลูกริมรั้วรั้วเหมาะสมควร
จะปลูกหน้าประตูบ้านก็นิยม ได้สดุดมยามลมโชยไอเย็นชื่นใจ

มะลิวัลย์นั้นโตได้ในทุกที่ ไม่งามขึ้นดินอะไรเติบโตใหญ่ได้
จะขึ้นร่วนดินขุยดินทั่วไป ต้องปลูกให้ใกล้ไม้ขึ้นโตขึ้นวัน

รากและดอกมะลิวัลย์นั้นเป็นยา ใช้รักษาหลายโรคทุกชนิดที่นั้น
ยาแก้ไข้แก้ร้อนในอีกสารพัน ยาแก้ไอได้เช่นกันหายทันตา

จตุพร สุวรรณปากแพรก

พันธุ์ไม้เลื้อยเลาะสด ไปหมดทั่ว
เกาะตามรั้วตามซุ้มพุ่มไม้ใหญ่
มะลิวัลย์เถาเลื้อยขอบแดดได้
สีเขียวสดใบงอก ไฉนมันแต่งเต็ม

ผลัดดอกตลอดปีหอมดีตลอดวัน
พลบค่ำนั้นจรัสแสงแวววาวเข้ม
จรัสสีขาวจรัสขาวรายร้อยเรียงเต็ม
เคียงพุ่มเข้มน้ำแดงแข่งขาววาว

หอมประเทืองอารมณ์ชื่นความเคลีย
นำมาเสียดทำยาหอมกล่อมใจสาว
แก้อ่อนในหูหัวใจให้ขี้นพยาง
ใครโน้มหน้าเก็บมะลิวัลย์ก้านนาง

กุศล คำเพราะ

มะลิวัลย์ นั้นชื่อเพราะ เสนาะหู
 แม้อิเฒ่าตรู ดูดวยสุด งดงามล้ำ
 ยามขม้าย ขายตา ดูน่ายล
 แม่นฤมล คนงาม ถามเชื่อนั้น

“คนละงาม งามที่ใจ ใจใบหน้า
 คนละสวย สวยจรรยา ใจตาหวาน”
 สุภาสิต คิดสอนหญิง อิงมาพสน์
 คำสอนท่าน ห่มน้คิด สะกิดใจ

มะลิวัลย์ นั้นสุดสวย รวยเสน่ห์
 ยามยิ้มเก้ เก่เทสื้อล้ำ นำสมัย
 ธรรมชาติ จัดสรรหน่อ ก่อให้ได้
 นื่องครได้ ใจเถิด ใจให้เกิดคุณ

รูปเป็นทรัพย์สิน นับได้ ก่าไรเหลือ
จิตใจดี พิสุทธิธรรมา มาเพิ่มพูน
กุศลละเคื้อ เอื้อจรรยา มานำหนุน
ใจการุณย์ กุศลเกื้อ เอื้อเพื่อคน

อัน"เรือนสาม น้ำสี่" นี้จำไว้
สร้างนิสัย ให้ก่อเกิด ประเสริฐผล
ถ้าทำได้ ใสใจนั้น มั่นกลมใจการุณย์
รอยหรือจน คนลืบลืมเสีย เจริญดี

อันเรือนสาม คำโบราณ ทำนกล้ำไว้
"เรือนผม" ไหว้ หวีให้งาม ตามวิถี
"เรือนกาย"น้อง ต่องสะอาด ผุดผาดมี
"เรือนนอน"นี้ มีระเบียบ เจริญคนรัก

สวนน้ำสี่มีอะไร ใครบอกกล่าว
"น้ำมี"เล่า เจ้ามีพร้อม ย่อมประจักษ์
มีฝีมือ ดีเลื่อง เพื่อองพองนัก
ขายหลงรัก อย่างได้นี้ แม่ศรีเรือน

อัน"น้ำใช้"ไม่อดคัด จัดไว้
ดีพาทิ ยามมีญาติ นั้ดหม่เพื่อน
การต้อนรับ ขับสู้ ผู้มาเยือน
อย่าลืมเลือน เตือนไว้คิด คิดได้นั้น

มี"น้ำใจ" ใสเลิศ ประเสริฐยิ่ง
ไม่กล่อกกลิ้ง ดึงหล่อกเจ้า เรายึดมั่น
"น้ำคำ"หรือ คือโอสธ อดจำพจน์
เรื่องไหน ทวิศาล ผ่านเอาเอง

มะลิวัลย์ ดอกสดชื่นนี้ พื้มอบให้
น้องนี้ได้ ใฝ่รำลึก ตรึงตรองเพ่ง
สมใจปอง น้องทำดี พื้หายเหิง
น้องคนเก่ง เป่งรัศมี พื้ชื่นชม

โกวิท ธีรวิโรจน์

มะลิวัลย์พันธุ์เลื้อยเลาะบนขอบรั้ว เลาะระรัดเลื้อยไปให้ถูกแสง
ไม่มีกลิ่นหอมหยังแฉะตะวันแรง จะล้ำแดงความแกร่งกล้าทำแดดดม

มะลิวัลย์ถิ่นอีสานเรียกไล่ไก่ ภาคเหนือไซ้มะลิไล่ไก่เหมะสม
ทุกทุกภาคมีปลูกไว้ได้ชื่นชม เพราะกลิ่นหอมลอยตามลมได้หอมไกล

ดอกมะลิวัลย์สีขาวพราวสดศรี กลิ่นหอมดีดมสดชื่นรื่นเริงได้
ปลูกเป็นซุ้มตามบ้านชาวเรือนไทย สดชื่นสดใสพรรณกลั่นกลั่นดี

สรรพคุณใช้เป็นยาถอนพิษได้ บำรุงหัวใจแก้ไข้ได้ทุกวิธี
แก้ร้อนในให้สบายได้ทุกที หากมีความพร้อมนุ่มปลูกมะลิวัลย์

อาณนัท ศรีวิสูตร

มะลิวัลย์พันเลื้อยไต่ยไต่ยอิงร้าน
ดอกขาวบานสะพรั่งพรูพราวไสว
หอมระรื่นเรื่อกรีนกลิ่นฟุ้งไกล
แหม่มชื่นใจนึ่ง ได้ชุ่มมะลิวัลย์

ผ่องเพ็ญไสวไสวส่องผ่านภากาศ
สะท่อนสดบึงน้ำใสงามเจิดจรัส
แฉล้มลอยดาวดอจับแสงจันทร์
ได้ชุ่มนั้นมันหนักหนาสัยญาใจ

รากมะลิวัลย์ถอนพิษแก้แพ้ยา
ดอกเอามาปรุงยาหอมยาแก้ไข้
แก้ร้อนในทั้งยังช่วยบำรุงหัวใจ
โบราณใช้กันนานเนิ่นแพสิดารมณ

มะลิวัลย์ต้นสูงปลูกแทนที่
คิดถึงพืชมงคลคืนฝันใจชม
บึงน้ำสวดยจันทร์แฉ่มผ่านฟ้าชื่นชม
แฉฉชื่นชมเวลาดาลับไม้กล้วยมา

ดองพร เดชกุลทอง

เพลินเพลินชมสวนสวรรค์พรรณดอกไม้ ตามชื่อ ได้ร้อยเรียงไว้ในเนื้อหา

ในบทเพลง"อุทยานดอกไม้" เพื่อรู้ว่าพรรณพฤกษาเป็นเช่นไร

ปากกิริ้องกล่อเคล้าเพลงไปต้อย เพื่อให้ช่วยจำชื่อทุกพรรณได้

ไม่ตกหล่นชมจนเพลินเจริญใจ สะดุดในเจ้าพรรณไม้มะลิวัลย์

เจ้า ไม่นึกอดเลื้อยไปตามซุ้ม ใบสุ้มทุมพุ่มชุ่มชุ่มสีส้ม

ผู้แดดร้อนยามที่ต้องแสงตะวัน มีหวาดหวั่นเถาทอดพันไปได้ไกล

ดอกระวีปราวระยับประดับต้น สวยเลิศล้ำดุจดวงดาวสกาอไส

ส่งกลิ่นหอมโชยขึ้นรื่นฤทัย โดยเฉพาะเข้าชองในยามราตรี

รูปทรงดอกคล้ายมะลิลีผู้เป็นเพื่อน ราดเลื่อมแล็บมีอนางกระจ่างศรี

กลีบดอกขาวสะอาดเรียวแหลมกว่ามะลิลี งามละนีถึงให้ชื่นต้องเฝ้าปรน

รากและดอกสรรพคุณก็พร้อมเพียบ แก้พิษเจ็บจากนานาน่าฉงน

บำรุงหัวใจให้ชุ่มชื่นรื่นรมย์ งามระคนสรรพคุณหนุนชวี

มะลิวัลย์เปรียบดาวน้อยที่พร้อมเพียบ ช่างงามเฉียบเรื่อร่างกระจ่างศรี

คิดการไกลเหมือนเถาเลื้อยเรื้อยหวั คุดค้ำมีหยุดช้ายไว้ให้หลงเอย

อภัยพร แฉ่นวณษ์

"ดอกอะไร เลี้ยงไว้ อยู่ในรู
ฉันอยากจะได้ รู้ว่า ดอกไม้นั้น
ชื่อนกอิน บานเย็น หรือจะเป็นมะลิวัลย์
ไอ้ดอกไม้นั้น ขอให้ฉัน จะได้ไหมเธอ"

ได้ยินเพลง ดอกไม้ ให้ความสุข
นึกสนุก ขึ้นมาเฮ่เฮฮา
จะบานเย็น บานเช้า ก็สบาย
ขอขอบคุณ ไม้อ้อเพราะดี มะลิวัลย์

เคยฝันได้ อยากได้ มะลิวัลย์
ไปอ่อนน้อม ขอใครใคร ไม่นั่น
ใต้กระถาง รดน้ำดู อยู่ทุกวัน
ใบอ่อนนั้น แตกให้เห็น เป็นมะลิลา

มะลิใจ ได้มา ก็เป็นสุข
ดีมีเรื่องทุกข์ เรื่องเศร้าใจ ไม่หรรษา
มะลิใจ ให้ความสุข ทุกเวลา
บอกให้จำ จำไว้ละ มะลิวัลย์

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

ที่บ้านมี มะลิวัลย์ นั้นสองแถว
 ทำหิ้งคา ไฉ้งเข้า ให้เขาได้
 จันทน์เป็นขี้ม พุ่มเสื่อย ระเรื่อยไป
 หน้าตูลา ตูลาใจ นั่งได้นาน

มะลิวัลย์ หอมฟุ้ง รุ่งจิต
 งามยามพิศชาวพร่าง ข้างอ่อนหวาน
 ดอกรัศมีต้น ประทับจิต สนิทมาลัย
 เอยละคราญ หอมอยู่ ไม่รู้ลืม

ศกุนตลา ณ หนงคาร

